

Referat af repræsentantskabsmøde 7. oktober 2016

Dagsorden

1. Velkomst
2. Status over arbejdet de sidste 4 år og budget og planer for 2017
3. Evaluering af repræsentantskabsperioden
4. Formulering og formidling af retskrivningsreglerne
5. Revidering af anbefalede grammatiske betegnelser
6. Opdatering af Retskrivningsordbogen 2016
7. Visioner for de kommende år
Afsked med repræsentantskabet

Deltagere

Fra repræsentantskabet: Nina Møller Andersen, Jessica Auken, Hanne Beermann, Bente Dahl, Lotte Dahlmann, Anita Furu, Jens Grund, Inger Schoonderbeek Hansen, Bente Holmberg, Anne Jensen, Pia Juul, Rie Kofoed, Martin Kristiansen, Helen Købke, Henrik Lorentzen, Jørn Lund, Lisbeth Eskelund Madsen, Bodil Nistrup Madsen, Bolette Sandford Pedersen, Mads Poulsen, Dan Sæderup, Michael Tettinek, Jørgen Lange Thomsen, Lotte Weilgaard.

Fra instituttet: Margrethe Heidemann Andersen, Philip Diderichsen, Jørgen Nørby Jensen, Eva Skafte Jensen, Anita Ågerup Jervelund, Sabine Kirchmeier, Anni Mortensen, Ida Elisabeth Mørch, Lene Rotne, Jørgen Schack.

Afbud: Henrik Busch, Birgit Bruun, Dorthe Duncker, Frans Gregersen, Per Lindegaard Hjorth, Hans Götzsche, Lars Heltoft, Stefan Hermann, Ida Jessen, Benedicte Kieler, Ivar Lærkesen, Birgit Meister, Jørgen Christian Wind Nielsen, Henrik Petersen, Louise Ardenfelt Ravnild, Knud-Erik Therkelsen, Lisann Troelsen, Michael Wright.

1. Velkomst

Jørn Lund bød velkommen til repræsentantskabet, og der var en kort præsentationsrunde. Der blev budt særligt velkommen til Justitsministeriets nye repræsentant Jessica Auken som erstatter Anne Berg Mansfeld-Giese i indeværende periode. Derefter fortalte Jørn Lund bl.a. om udgivelsen Man skal bare kaste sig ud i det – en interviewundersøgelse af unge i Nordens nabosprogsforståelse i praksis (findes som pdf: <http://sprogkoordinationen.org/media/1337/man-skal-bare-kaste-sig-ud-i-det.pdf>).

2. Status over arbejdet de sidste 4 år og budget og planer for 2017

Sabine Kirchmeier fortalte at det så ud til at nævnet vil komme ud af 2016 med et overskud på ca. 300.000 kr., selvom der ved årets begyndelse blev forventet et mindre underskud. Overskuddet skyldes især forskydninger i hensættelser og færre udgifter til husleje. Der er også ændrede forventninger til 2017, hvor der forventes et overskud på 200.000 kr. i stedet for et underskud på 300.000 kr. på grund af en ekstern forskningsbevilling. Lønbudgettet er desuden lavere fordi der er færre ansatte i instituttet, fx er Pia Jarvad gået på pension, og der har ikke været økonomisk råderum til at genbesætte stillingen med de besparelser nævnet er blevet pålagt.

Repræsentantskabet

Sabine Kirchmeier skitserede aktiviteterne og resultaterne i repræsentantskabsperioden 2013-2016 og sluttede af med at konstatere at der mere end nogensinde har været brug for Sprognævnet, bl.a. pga. presset på skolerne og universiteterne (især humaniora og sprogfag), den stigende medialisering og engelskpåvirkningen.

Lotte Dahlmann nævnte at det var vigtigt med en søgeoptimering i Google så Sprognævnet kommer til at ligge i toppen af søgeresultatet. Det er på den måde nævnet bliver synligt i offentligheden.

Anne Jensen spurgte om nævnet fremover ville have råd til ph.d.-studerende. Sabine Kirchmeier svarede at der var gode finansieringsmuligheder gennem Kulturministeriet som i reglen finansierer halvdelen af stipendiet, samt gennem særlige stipendier til statslige forskningsinstitutioner under Det Frie Forskningsråd, og hun regnede derfor med at vi også fremover ville kunne have en ph.d.-studerende tilknyttet.

3. Evaluering af repræsentantskabsperioden

Rie Kofoed og Anne Jensen havde udformet et spørgeskema som 18 ud af 42 repræsentantskabsmedlemmer, dvs. lige under 43 %, havde besvaret. De 15 svar, som var indkommet inden fristens udløb, var blevet samlet i et oversigtsdokument som blev delt rundt, og der blev givet tid til gennemlæsning af svarene. Dernæst samlede Rie Kofoed op på de enkelte spørgsmål. Svarene spændte vidt:

- Nogle medlemmer lagde vægt på at få indblik i Sprognævnets arbejdsområder og metoder, få inspiration og komme tæt på sprogudviklingen. Andre ønskede at blive inddraget i arbejdet, få indflydelse på beslutninger og gøre deres institutions synspunkter og interesser gældende ved at blive hørt.
- Nogle havde haft udbytte af alle repræsentantskabsmøder, andre havde mest haft udbytte af de møder hvor der havde været tid til debat og dialog, eller hvor der har været diskuteret i mindre grupper, og atter andre fremhævede møder hvor der havde været fremlagt forskning og orientering om nye tiltag.
- Mange mente at repræsentantskabet har haft en lidt for perifer rolle i bestyrelsens og fagrådernes arbejde. Nogle mente dog at bestyrelsen har lyttet og fulgt op, og at fagrådene har orienteret tilpas om arbejdet.
- Nogle gav udtryk for at repræsentantskabet blev inddraget for lidt i rammeaftalen. Andre at repræsentantskabet var blevet fint orienteret om aftalen og havde haft mulighed for at kommentere den.

Efter gennemgangen af svarene var det tydeligt at repræsentantskabsmedlemmerne har haft meget forskellig opfattelse af hvad deres opgave er, og hvilken rolle de har haft i forhold til bestyrelse og fagråd. Der er således behov at lægge mere vægt på en forventningsafstemning i starten af den nye repræsentantskabsperiode.

4. Formulering og formidling af retskrivningsreglerne

Anne Jensen forklarede at Folketingets Administration og EU's sprog tjenester har erfaret at retskrivningsreglerne kan være svære at anvende, også for særdeles gode sprogbrugere. I de to institutioner har man udarbejdet interne retskrivningsvejledninger. Anne Jensen og Rie Kofoed ønskede at Sprognævnet gennem repræsentantskabsmedlemmerne ville få feedback fra de forskellige

Repræsentantskabet

institutioner mv. om brugen af og erfaringerne med retskrivningsreglerne for at høre, hvordan situationen er andre steder. Retskrivningsregler som er klart udformet og formidlet, vil højne kvaliteten af tekster. Anne Jensen og Rie Koføed foreslog desuden at der planlægges en drøftelse af emnet på et repræsentantskabsmøde i god tid inden den kommende rammeaftale (2019-2022).

Mads Poulsen efterspurgte nogle konkrete eksempler på hvordan reglerne var svære at anvende, og Rie Koføed nævnte at det kan være svært at finde rundt i reglerne og vide hvor et givet retskrivningsproblem var løst. Onlineudgaven af Retskrivningsordbogen mangler desuden gode søgemuligheder, herunder fritekstsøgning.

Det blev nævnt at problemet muligvis ikke var at reglerne er vanskeligt formuleret, men snarere at de konkrete tilfælde er vanskelige, og at de forskellige institutioner kan have forskellige problemer pga. af deres særlige terminologi. Sprognævnet burde derfor i højere grad tilbyde hjælp til institutioners sprogpolitikker.

Nina Møller Andersen nævnte, at hendes studerende (ved danskstudiet på Københavns Universitet) overvejende anvender ”Håndbog i Nudansk”, da den er lettere at slå op i og overskueligere i formidlingen for de studerende.

5. Revidering af anbefalede grammatiske betegnelser

Eva Skafte Jensen gav en præsentation af Grammatiske termer, som skal afløse Grammatisk talt (Dansk Sprognævns skrifter 24, 1996, redigeret af Henrik Galberg Jacobsen). Arbejdsgruppen består af Lars Heltoft, som sidder i repræsentantskabet, Eva Skafte Jensen, Ida Elisabeth Mørch og Jørgen Schack, som alle er fra instituttet. Projektet har været i gang siden slutningen af 2015, og arbejdsgruppen sigter efter en udgivelse i 2017.

Der er tale om et opslagsværk med forklaringer og eksempler, ikke en lærebog. Alle eksisterende termer i Grammatisk talt ses igennem og nyredigeres hvor det er nødvendigt. Derudover tilføjes der nye termer, især af tekstpragmatisk karakter (fokus, anafor, kohæsi). Alt hvad der har med ortografi og bogstaver at gøre, kommer ikke med.

Målgruppen er lærere og elever på ungdomsuddannelser, lærere i folkeskolen og danskstuderende på universiteterne. Eva Skafte Jensen viste hvordan termerne *kasus* og *genitiv* ville komme til at se ud i opslagsværket.

Nogle af medlemmerne udtrykte bekymring for om niveauet var for højt for fx lærerstuderende, efter at have set forklaringerne under *genitiv*. Man skal dog huske på at det er et opslagsværk, og ikke en lærebog, og der vil være henvisninger til uddybninger i grammatikker mv.

Det blev desuden nævnt at nogle af eksemplerne især tilhørte talesproget, og Eva Skafte Jensen forklarede at sådanne redegørelser evt. ville blive placeret i en slags faktaboks.

6. Opdatering af Retskrivningsordbogen 2016

Den digitale Retskrivningsordbog opdateres en gang om året i december måned. Disse opdateringer har fundet sted siden 2014, så i år er det tredje gang ordbogen opdateres. Det er især nye opslagsord det drejer sig om, men der er også få tilføjelser til eksisterende ordbogsartikler. De planlagte opdateringer for i år mailede Anita Ågerup Jervelund til repræsentantskabsmedlemmerne 23.9.2016 således at medlemmerne havde tid til at se på opdateringerne inden mødet.

Målet er at opdatere med 150 nye opslagsord, men i opdateringerne fra 2014 og 2015 var der en del flere, hvilket også er tilfældet for 2016. Der vil være ca. 250 nye opslagsord, men kun ca. 15 tilføjelser til eksisterende artikler.

Repræsentantskabet havde ingen bemærkninger til den planlagte opdatering.

Repræsentantskabet

7. Visioner for de kommende år

Med udgangspunkt i papiret om visioner blev følgende punkter fremhævet som vigtige i Sprognævnets fremtidige arbejde:

- Dansk som andetsprog (jf. pkt. 4). Nævnet bør beskæftige sig med formidling af viden om dansk til mennesker med andre sprog som modersmål der lærer dansk. Det er også vigtigt at nævnet er med til at skabe større tolerance overfor forskellige varianter af dansk. Hertil hører også en indsats for et mere letforståeligt sprog, fx i offentlige institutioners kommunikation med borgerne, og for alfabetisering af voksne.
- Tekst-til-tale på dsn.dk og sproget.dk (jf. pkt. 3). Nævnet bør også fortsat gøre opmærksom på at der skal være sprogteknologi til dansk.
- Deltagelse i den sproglige debat. Nævnet indtager ofte en neutral position i den sproglige debat (jf. Kæmpe Eskimo-sagen), og det bør overvejes om nævnet kunne nå bredere ud ved at indtage mere markante standpunkter.
- Udarbejdelse af en samling over hvad der er skrevet om dansk sprog.
- Formidling af hvordan nævnet arbejder med normen, og hvorfor nævnet ikke kan agere som revser, fx ved at lave videoer om sprog, ved at udgive et undervisningsforløb på EMU der lægger op til en diskussion om korrekt og forkert sprog og gør eleverne til bevidste sprogbrugere, ved at få Lotte Thorsen fra Politiken til at skrive en artikel om norm, ved at forbedre dsn.dk så informationerne bliver mere tilgængelige. Man kunne også overveje målrettede kampagner i stil med dem man kender fra Rådet for sikker trafik, fx om hvordan man bliver en bevidst sprogbruger. Der var endvidere forslag om at gå utraditionelle veje, fx ved at søge Trygfonden under overskriften: God sprogbrug giver tryghed eller lign.
- Repræsentantskabsmedlemmerne burde komme på virksomhedsbesøg hos hinanden så medlemmerne får viden om de forskellige institutioner og deres arbejde med sproget.

8. Afsked med repræsentantskabet

Jørn Lund takkede lige efter frokost medlemmerne for deres deltagelse i repræsentantskabet og for deres indsats i den forløbne periode, idet han ikke havde mulighed for at være med til hele den afsluttende diskussion og afskedsreceptionen.